

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۲/۰۲/۰۳

تهیه و ترتیب: نبیل عزیزی

فرق هست و است؛ است یا هست؟! کوزه در خانه و ما تشنه لبان میگردیم!

دوستان گرامی سلام های گرم نثار تان! از برکت قاموس کبیر افغانستان و گوگل که من به شوخی بنام "کوکوگل" یاد میکنم یک مشکل گشا بزرگ برای دریابی چرا ها گردیده، از روی کنجکاوای برای پیدا نمودن جواب در مورد "فرق هست و است؛ است یا هست؟! شدم، خوشبختانه به مطلب جالب سر خوردم، لذا خواستم این معلومات آموزنده را با شما هم شریک سازم.

در قاموس کبیر افغانستان مرحوم خلیل الله هاشمیان مینویسند:

هست

وجود، هستی، خلقت، وجود دارد، دارائی کاربرد "هست" بر "وجود" چیزی دلالت می کند و "است" بر "چگونگی" آن. برای مثال: "آب هست." یعنی این جا آب وجود دارد. "آب سرد است." دیگر بحث از وجود آب نیست، بلکه از چگونگی وجود آن است. "آب سرده": در اینجا "ه" برای جایگزینی "است" به کار می رود.

باید گفت که "هست" خود فعلی مستقل بوده و از مصدر "هستن" به معنای "وجود داشتن" و "بودن" می آید پس به تنهایی قابل استفاده است. ولی "است" فقط یک رابط است و در جملات اسنادی و سند دادن چیزی به چیزی دیگر از آن استفاده می شود. زمانی که صفت و موصوفی را می خواهیم به هم وصل کنیم یا ربط دهیم، از "است" استفاده می کنیم. برای مثال: "خدا هست." یعنی خدا وجود دارد؛ و این جمله کامل است. "خدا است." عبارت ناقص است و ابهام در ذهن ایجاد می کند که خدا چه چیزی است؟ یا در کجا است؟ و زمانی این عبارت کامل می شود که گفته شود مثلاً خدا کریم است

شتون، شتوالی، شتمنی

Existence, is, it is, actuality, the state of existing, in reality

است

صیغه حال، مفرد غایب، فعل (بودن) - در ترکیباتی به معنی ملکیت استعمال میشود، مثلاً است و بود (هست و بود) - خدا و است (خدا و هست) = آنچه بدسترس دارم.

الف - است یعنی تثبیت موجودیت، تخصیص دادن، تصدیق موجودیت به موضوع

ب - ست- شکلیست از کلمه هست و آن مفرد مغایب (سوم شخص مفرد) است از مصدر استن و بدین وجه صرف میشود به استم . استی . است . استیم . استید . استند . و گاهی هم به تخفیف چنین می نویسند - ام . ای . است . ایم . اید . اند

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکې په خیر و لولئ

ج - مخفف ایست . توقف
د - است ه-رگ-اه به ماقبل متصل شود همزه آن ساقط شود مثلاً آمده ست و جانست و دلست . اگر حرف آخر کلمه ماقبل، (ها) غیر ملفوظ باشد جایز است که همزه بجا ماند مثل - گفته است و گوینده است

خدای جهان بر زبانم گواست
که گنج و سرای سپاهم تراست

هـ - است - در عربی کون . دُبُر . بُن ، نشیمن، تهیگاه . نشستگاه ، رَمَادَة . رَمَاعَة . عَجَز . کفل، سرین مقعد معنی میدهد و - (پسوند) -ست . مزید مؤخر نام بعض امکنه مثل- مَرَسْت . مروستز - استخوان، هسته میوه

دی
Is

برای شخص خودم تشریحات مرحوم هاشمیان کافی در کافی است. خداوند جنت ها را نصیب اش کند.

فرق هست و است؛ است یا هست؟! برگرفته شده از کوکگل

بیشتر اوقات بسیاری از ما دو فعل "است" و "هست" را با یک کاربرد استفاده می‌کنیم؛ در حالی که بین این دو فعل تفاوت‌هایی وجود دارد که بهتر است آن‌ها را بدانیم.

بین فعل‌های "است" و "هست" تفاوت‌هایی وجود دارد که در بیشتر مواقع به آن‌ها دقت نمی‌شود. بسیاری از ما این دو فعل را با یک کاربرد استفاده می‌کنیم و نه تنها در گفتار روزمره، که در بسیاری از موارد در نوشتار نیز آن‌ها را نادرست به کار می‌بریم. این کار یکی از اشتباهات بسیار رایج است کاربرد صحیح هر کدام از این فعل‌ها را بدانیم. از این خاطر در این مطلب به فرق هست و است خواهیم پرداخت.

فرق هست و است

این دو فعل در معنا و کاربرد دارای تفاوت‌های بنیادی بوده که در این قسمت به تشریح آن‌ها می‌پردازیم.

۱. معنا

در ابتدا باید گفت که "هست" خود فعلی مستقل بوده و از مصدر "هستن" به معنای "وجود داشتن" و "بودن" می‌آید پس به تنهایی قابل استفاده است.
ولی "است" فقط یک رابط است و در جملات اسنادی و سند دادن چیزی به چیزی دیگر از آن استفاده می‌شود. زمانی که صفت و موصوفی را می‌خواهیم به هم وصل کنیم یا ربط دهیم، از "است" استفاده می‌کنیم.
برای مثال:

• "خدا هست".

یعنی خدا وجود دارد؛ و این جمله کامل است.

• "خدا است".

عبارت ناقص است و ابهام در ذهن ایجاد می‌کند که خدا چه چیزی است؟ یا در کجا است؟ و زمانی این عبارت کامل می‌شود که گفته شود مثلاً خدا کریم است.

۲. کاربرد

"هست" بر "وجود" چیزی دلالت می‌کند و "است" بر "چگونگی" آن.
برای مثال:

• "آب هست".

یعنی این‌جا آب وجود دارد.

• "آب سرد است".

دیگر بحث از وجود آب نیست، بلکه از چگونگی وجود آن است.

“آب سرده”: در اینجا “ه” برای جایگزینی “است” به کار می‌رود.

۳. تاکید

مورد سوم این است که اگر تکیه اصلی بر “بودن” باشد و تایید و تاکید داشته باشد باید از فعلا “هست” استفاده شود. برای مثال:

• “من در خانه استم”.
اشتباه است.

• “من در خانه هستم”.

یعنی مطمئن باش که من در خانه حضور دارم.

اما اگر تکیه اصلی بر “خانه” باشد، یعنی صرفاً بخواهیم موقعیت خود را بیان کنیم باید گفت: “من خانه‌ام.” و از پسوند “ام” استفاده می‌شود؛ یعنی مثلاً “در مغازه یا خیابان نیستم”.

۴. حالت جمع

در موارد و زمان‌هایی که مجبور می‌شویم “است” را به شکل جمع به کار ببریم به جای “استند” می‌نویسیم “هستند”.

۵. جملات مبهم

تا اینجا فهمیدن تفاوت‌ها خیلی سخت نبود و به راحتی می‌توانستیم این چهار تفاوت را درک کنیم. اما در جملات بلند و کمی پیچیده کار کمی سخت می‌شود و تشخیص استفاده درست هر کدام از دو فعل می‌تواند کمی گمراه‌کننده باشد. برای مثال دو عبارت “آب در کوزه هست” یا “آب در کوزه است” را در نظر بگیرید. هدف جمله “آب در کوزه هست” این است که وجود آب را روشن کند؛ یعنی صرفاً بودن یا نبودن آن از ما پرسیده شده و ما به این پرسش پاسخ می‌دهیم که “در کوزه آب هست؟” یعنی “آب وجود دارد؟”. اما وقتی می‌گوییم “آب در کوزه است” در واقع این موقعیت آب است که برای ما اهمیت دارد؛ در واقع ما به این پرسش پاسخ می‌دهیم که “آب در کجاست؟” پس بحث وجود و عدم آب در کار نیست، بلکه چگونگی یا موقعیت در اینجا مهم می‌شود و برای همین از “است” استفاده می‌شود.

۶. استِ تأکیدی

“هست” یک کاربرد دیگر هم دارد و آن تأکید “است” است؛ یا استِ تأکیدی!

به‌طور مثال:

[اگرچه] نور اتاق مناسب هست؛ ولی هنوز دوربین نمی‌تواند تصویر خوبی بگیرد.

اگر بگوئیم “نور اتاق مناسب است”، این “است” فعل ربطی جمله می‌شود؛ اما ما برای تأکید می‌گوئیم نور اتاق مناسب “هست”.

نکته: توجه داشته باشید گاهی اوقات استفاده از “هست” نتیجه ضعف ما در نگارش فارسی است؛ بنابراین، در این موارد بهتر است ساختار جمله نوشته شده را تغییر دهیم. همچنین “اند” به “هست” ارجحیت دارد؛ یعنی گاهی اوقات بهتر است در نوشتار فارسی “اند” جایگزین “هست” شود.

کاربرد فعل “می‌باشد”

در نگارش پارسی به جای می‌باشد باید است یا هست نوشت و نه بر عکس. بسیاری از نویسندگان برای پرهیز از تکرار افعال “است” و “هست” از “می‌باشد” استفاده می‌کنند که راهکار چندان خوبی نیست. در واقع “می‌باشد” یک فعل غلط بوده که به جای “است” و “هست” به کار می‌رود. استفاده از فعل “می‌باشد”، سبک و لحن هر متنی را به شدت تصنعی می‌کند.

لازم به ذکر است که “باشد” هم‌معنی “بادا” است. واژه “باشد” گویای آرزومندی و امیدواری برای انجام چیزی است. هیچ کس در گفتار روزمره از فعل می‌باشد استفاده نمی‌کند. برای مثال هرگز نمی‌گوییم: “بفرمایید؛ غذا روی میز می‌باشد.” همچنین مصدر می‌باشد “باشیدن” است که ما فارسی‌زبان‌ها صیغه‌های دیگر این فعل را هیچ‌گاه به کار نمی‌بریم.